

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У період глобалізації та активного росту ринкових відносин, торгівля стає одним з найважливіших секторів економіки, який відноситься до найбільш прогресивних видів діяльності суб'єктів підприємництва, що стосуються майже всіх верств населення. Роздрібна торгівля відіграє важливу роль в економіці держави, оскільки торкається ключових бізнес-процесів, які пов'язані з продажем товарів (робіт, послуг) та доведення їх до кінцевого споживача.

Будучи джерелом надходження грошових коштів, торгівля формує основи стабільності держави, адже вона являється важливою бюджетоутворювальною складовою, яка здійснює великий вклад в розвиток окремих районів країни.

Значення роздрібною торгівлі в розвитку економіки України характеризують різні показники, наприклад, частка роздрібною торгівлі у валовому внутрішньому продукту. Згідно з даними Держстатистики протягом 2015 – 2017 рр. спостерігалася тенденція до збільшення її частки (рис. 1).

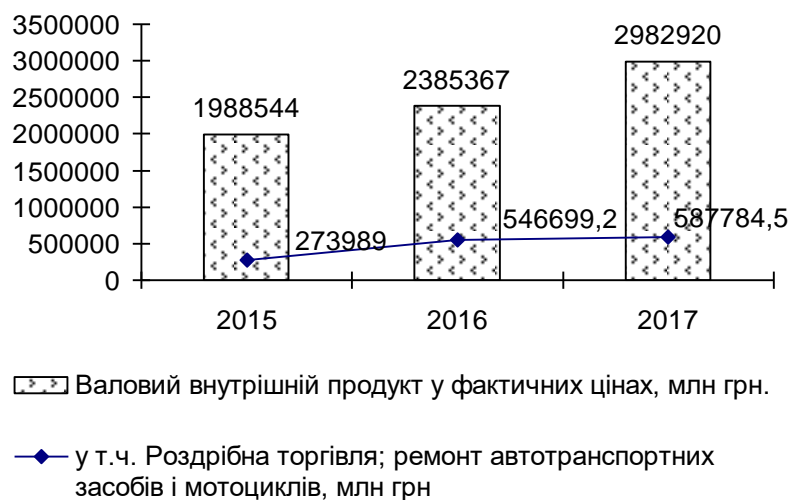

Рис. 1 Частка торгівлі у ВВП (у фактичних цінах) за період 2015 – 2017 рр., [3, 4]

Порівнюючи 2017 рік з 2015 роком торгівля збільшилась на 2,54% або в грошовому еквіваленті на 147379 млн грн., якщо ж зіставляти 2017 рік з 2016 роком, то частка торгівлі зросла на 6,0% у ВВП або в грошовому еквіваленті на 103293 млн грн.

Для більш детального аналізу стану роздрібною торгівлі доцільно було б розглянути сучасний стан в розрізі регіонів за 2015 – 2018 р. (табл. 1).

Регіональна структура роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі у 2015 – 2018 р., млн грн *

	Роки						Відношення 2018 р. до	
	2016	%	2017	%	2018	%	2016 р.	2017 р.
Україна	546699,2	100,0	587784,5	2,1	667044,3	100,0	122,0	113,5
Вінницька	12165,3	2,2	12308,8	1,6	14482,1	2,2	119,0	117,7
Волинська	11607,1	1,5	9606,1	9,5	10288,3	1,5	88,6	107,1
Дніпропетровська	51643,6	9,9	55952,0	2,6	65855,6	9,9	127,5	117,7
Донецька	16352,1	2,8	15558,9	2,1	18978,5	2,8	116,1	122,0
Житомирська	11211,8	2,1	12178,0	2,1	14333,2	2,1	127,8	117,7
Закарпатська	13094,9	2,0	12170,4	4,4	13575,9	2,0	103,7	111,5
Запорізька	25348,7	4,1	25630,8	1,9	27669,7	4,1	109,2	108,0
Івано-Франківська	11726,5	2,0	11454,9	7,2	13119,2	2,0	111,9	114,5
Київська	36437,9	7,6	42053,7	1,8	50396,4	7,6	138,3	119,8
Кіровоградська	9598,6	1,7	10452,3	0,5	11626,0	1,7	121,1	111,2
Луганська	3488,2	0,7	3183,5	6,4	4361,0	0,7	125,0	137,0
Львівська	33999,4	6,4	37386,7	2,2	42741,1	6,4	125,7	114,3
Миколаївська	13048,2	2,2	13111,3	8,1	14824,2	2,2	113,6	113,1
Одеська	42584,5	7,9	47879,7	2,8	52993,0	7,9	124,4	110,7
Полтавська	15322,6	2,9	16742,9	1,6	19587,9	2,9	127,8	117,0
Рівненська	10131,8	1,6	9407,0	1,7	10673,1	1,6	105,3	113,5
Сумська	9163,7	1,7	9752,3	1,1	11522,3	1,7	125,7	118,1
Тернопільська	8095,3	1,1	6544,3	7,8	7136,5	1,1	88,2	109,0
Харківська	41799,2	7,7	45990,0	2,2	51650,0	7,7	123,6	112,3
Херсонська	12639,2	2,2	12833,0	1,9	14737,8	2,2	116,6	114,8
Хмельницька	11230,7	1,7	11398,4	1,9	11596,1	1,7	103,3	101,7
Черкаська	11942,3	1,9	11185,7	1,2	12588,1	1,9	105,4	112,5
Чернівецька	7809,8	1,2	7214,8	1,2	8031,1	1,2	102,8	111,3
Чернігівська	9693,5	1,7	10192,2	1,7	11521,6	1,7	118,9	113,0
м. Київ	116564,3	22,9	137596,8	23,4	152755,6	22,9	131,0	111,0

* Без урахування роздрібного товарообороту фізичних осіб-підприємців, а також тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Проаналізувавши дані з табл. 1 встановлено, що роздрібний товарооборот по Україні в 2018 р. в порівнянні з 2016 р. збільшився на 22%, а в порівнянні з 2017 р. – на 13,5%. В структурі роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі Херсонська область займає 2,2% від загального, та в порівнянні з 2017 р. збільшився на 14,8%, а в порівнянні з 2016 р. – на 16,6%. Херсонська область знаходиться на 10 місці серед всіх областей України та поділяє це місце з Миколаївською та Вінницькою областями.

Розглянувши роздрібний товарооборот в Херсонській області за 2016-2018 рр. встановлено, що на долю фізичних осіб – підприємців припадає 7026,1 млн грн (табл. 2).

Таблиця 2

Роздрібний товарооборот в Херсонській області за 2016- 2018 році

	2016 р.	2017 р.	2018р.
Оборот роздрібною торгівлі ¹ , млн.грн	29609,1	19326,5	21763,9

Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі (у порівнянних цінах), % до відповідного періоду попереднього року	103,0	110,1	104,9
Роздрібний товарооборот підприємств, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, млн.грн	12639,3	12883	14737,8
Індекс фізичного обсягу роздрібною товарообороту підприємств (у порівнянних цінах), % до відповідного періоду попереднього року	105,0	110,0	106,9
Роздрібний товарооборот фізичних осіб – підприємців, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, млн грн	16969,8	6443,6	7026,1

¹ Включає дані щодо роздрібною товарообороту підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля.

Проаналізувавши товарооборот в Херсонській області за період з 2016 по 2018 рр. встановлено, що оборот роздрібною торгівлі з урахуванням даних юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців зросли в порівнянні з 2017 р. на 14,4% у вартісному вигляді 2437,4 млн грн. Загалом спостерігається тенденція до збільшення показників товарообороту в Херсонській області, як і по всій Україні.

Для більш загального аналізу роздрібною товарообороту підприємств роздрібною торгівлі доцільно розглянути оборот по районах Херсонської області з січня по вересень 2018 року (табл. 3).

Таблиця 3

Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі¹
по містах обласного значення та районах у січні – вересні 2018 року

	Тис.грн	%	У відсотках до січня–вересня 2017р. ² , %
Херсонська область	10622569,7	100,0	107,6
Бериславський	153793,0	1,4	108,1
Білозерський	201254,6	1,9	101,7
Великопетиський	26862,4	0,3	110,1
Великоолександрівський	40154,9	0,4	121,8
Верхньорогачицький	18594,5	0,2	45,9
Високопільський	775,0	0,0	84,8
Генічеський	397389,3	3,7	119,7
Голопристанський	47964,5	0,5	120,5
Горностаївський	28831,6	0,3	99,3
Іванівський	30235,5	0,3	96,3
Каланчацький	29674,2	0,3	147,5
Каховський	76595,2	0,7	105,4
Нижньосірогоський	35010,8	0,3	101,5
Нововоронцовський	12356,1	0,1	137,4
Новотроїцький	120796,6	1,1	106,1

Олешківський	302082,4	2,8	107,4
Скадовський	341610,6	3,2	108,3
Чаплинський	133000,5	1,3	121,2
м.Херсон	7244793,4	68,2	106,1
м.Гола Пристань	194678,1	1,8	109,0
м.Каховка	359770,9	3,4	116,0
м.Нова Каховка	826345,6	7,8	112,6

¹ Без урахування роздрібного товарообороту фізичних осіб-підприємців.

Роздрібний товарооборот в м.Херсоні посідає в структурі лідируючі позиції серед районів та міст обласного значення Херсонської області займаючи 68,2% від загального обсягу в області. Загалом по області спостерігається позитивна динаміка по збільшенню роздрібного обороту. Найбільший приріст обороту у відсотка до 9 місяці 2017р. спостерігається в Каланчацькому, Нововоронцовському, Голопристанському та Чаплинському районах [3].

Порівнюючи загальний роздрібний товарооборот Херсонської області за 9 місяців 2018р. з аналогічним періодом 2017 р. встановлено, що оборот збільшився на 7,6%.

Фактично оборот роздрібної торгівлі Херсонської області за січень 2019 р. становив 1724,8 млн грн, що на 4,3 % перевищує показники січня 2018р [2, 3].

Нові технології та Інтернет призводять до змін, які відбуваються в роздрібній галузі в усьому світі, і Україна не є винятком. Найбільші українські ритейлери вже активно інвестують в розвиток нових технологій - наприклад, за допомогою співпраці з стартапами та за рахунок взаємодії з покупцями в соціальних мережах. Важливість нових технологій, для вітчизняного ритейлу, буде рости в міру того, як будуть знижуватися можливості органічного зростання - шляхом відкриття нових магазинів. В цілому український споживач позитивно сприймає нові технології, адже саме споживач буде підштовхувати роздрібних продавців в майбутньому до розвитку і впровадження передових технологій [1].

Сектор роздрібної торгівлі повинен радикально змінити власні методи та бути готовими до великих перетворень. Споживачі, які озброїлися технологіями, що дозволяють завжди залишатися на зв'язку і забезпечують більш широкі можливості, ніж будь-коли раніше, формують нові тенденції в купівельному поведженні роздрібних підприємств [5].

Сучасний споживчий ринок відрізняється високою концентрацією товарів різного призначення, значною кількістю виробників та високою конкуренцією на ринку. Змінилася система надходження товарів на ринок, на поточний момент на ринку переважають мережеві організації, а динаміка обсягів і структури реалізації товарів саме в цьому каналі набуває все більш стійкий характер.

Зміна поведінки покупців на ринку змушує роздрібну торгівлю трансформуватися, шукати нові способи, напрямки та форми роботи, які

формують її перспективні напрямки розвитку. В якості перспективних напрямків можна виділити: посилення конкурентної боротьби; догляд роздрібною торгівлі в онлайн; автоматизація роздрібною торгівлі; трансформація форматів торгівлі та роботи роздрібних торговельних підприємств; зміни на ринку робочої сили [4].

Отже, роздрібна торгівля - це галузь, що розвивається та має великі перспективи для майбутнього зростання. Загалом товарооборот в країні постійно збільшується та має позитивну динаміку розвитку, незважаючи на зменшення кількості суб'єктів господарювання, які займаються роздрібною торгівлею, а також ремонтом автотранспортних засобів та мотоциклів. Однак слід зазначити, що українські продавці недостатньо конкурентоспроможні та відстають у інноваційних технологіях від міжнародних. Для поживлення комерційної діяльності необхідно впровадження інновацій, застосування оновлених інструментів взаємодії, консолідації, інтеграції та автоматизації, що дозволить підвищити ефективність ведення роздрібного бізнесу як на сьогоднішній день, так і в майбутньому. Держава, в свою чергу, повинна стимулювати розвиток роздрібною торгівлі шляхом державної підтримки, покращення інвестиційного клімату в галузі, посприяти поліпшенню розвитку споживчого попиту населення. В такому разі дії держави повинні сформуватися в чітку стратегію розвитку торговельної галузі. Об'єднанні дії держави, бізнесу та територіальних громад нададуть можливість роздрібній торгівлі розвиватися з вимогами сьогодення.

Список використаної літератури

1. Теорія і практика торговельного підприємництва в Україні: [Кол. монографія] / за ред. Н.С. Танклевської. - Херсон: РВВ, 2018. - 206 с.
2. Офіційний сайт *Державної служби статистики України*: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 03.03.19).
3. Офіційний сайт Головного управління статистики в Херсонській області <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/statistichna-informatsiya.html> (дата звернення 03.03.19).
4. Petrenko V., Karнаushenko A. Joint enterprises in foreign trade activity of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Т.3. №5. с. 203-207.
5. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія. Херсон: Айлант, 2015. 184 с.